

Бутурлим Тетяна

к.пед.н, старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ САМОПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ПЕДАГОГІКИ

Проблема підвищення якості навчально-виховного процесу була актуальною на всіх етапах розвитку суспільства. Третє тисячоліття потребує мислячих, креативних, ініціативних, конкурентноспроможних творців нової епохи. На думку Н. Клименко, «освіта повинна мати особистісно орієнтовану спрямованість, унаслідок чого знання, вміння та навички перетворюються з мети навчання на засіб розвитку пізнавальних і особистісних якостей студента, а сам студент – на суб'єкт свого розвитку. Тільки на основі внутрішньої мотивації навчання можливий успішний розвиток здібностей, створення сприятливих умов для прояву особистості» [1, с. 3]. Дана проблема осмислена в роботах А. Вербицького, В. Вергасова, О. Гребенюка, О. Дусавицького, І. Зайцевої, В. Кагана, Н. Клименко, В. Леонтьєва, А. Маркової, В. Мільман, В. Моргун та ін.

Мотив – це «інтегральний спосіб організації активності людини, будь-яка її спонука, детермінантами якої є як внутрішні, так і зовнішні причини» [1]. До мотивів навчальної діяльності відносяться потреби, цілі, установи, обов'язок, інтереси. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності – «інтегральна характеристика соціально-педагогічного стану особистості, яка може бути визначена певною системою критеріїв (усвідомленість мотивів, емоційно-ціннісне ставлення, активність особистості в навчально-пізнавальній діяльності) і показників, що відбивають як результати навчально-пізнавальної діяльності студентів, так і характер протікання самого процесу навчання» [1].

Внутрішні навчально-пізнавальні мотиви зумовлюють потребу навчатися та розвивають прагнення правильно організувати систему самоосвіти. О. Фурман розуміє поняття «активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів» як цілеспрямовану діяльність, спрямовану «на вдосконалення змісту, форм, методів, прийомів і засобів навчання з метою збудження інтересу, підвищення активності, творчості, самостійності, мотивованої діяльності студентів у засвоєнні знань, посилення взаємодії учасників навчально-виховного процесу» [3]. Таким чином, внутрішня мотивація сприяє формуванню активної позиції студентів у навчально-виховному процесі, розвиває прагнення до самоосвіти, орієнтацію на досягнення успіху. «Самостійна пізнавальна діяльність свідчить про вищий розвиток пізнавальної активності» [3].

Міжнародна науково-практична конференція «Виклики соціально-орієнтованої економіки в євроінтеграційних умовах»

Із метою формування в студентів позитивного (особистісного, активного, ініціативного, творчого, відповідального) ставлення до вивчення педагогіки вдома, зокрема в процесі їхньої підготовки до практичних занять, важливо чітко окреслити коло завдань, які потрібно їм виконати; спонукати до планування власної діяльності (етапи, методи, форми, засоби, час); розвинути навички виконання усного чи письмового завдання; виховати свідоме ставлення до самостійної роботи вдома; актуалізувати потребу в здійсненні самозвіту; розвинути навички презентації виконаного завдання на практичному занятті тощо.

Щоб сформувати позитивну навчально-пізнавальну мотивацію студентів у процесі самопідготовки до практичних занять із педагогіки (24 год.), важливо, окрім завдань репродуктивного характеру (переказ прочитаного в підручнику чи Інтернеті, лекційного матеріалу, написаного в конспекті), пропонувати завдання, спрямовані на розвиток пізнавального інтересу, сили волі, старанності, допитливості, ініціативності, енергійності, цілеспрямованості, креативності, самостійності, саморегуляції, рефлексії діяльності тощо.

Наведемо приклади таких завдань, на виконання яких, за робочою програмою навчальної дисципліни «Педагогіка», відводиться 18 годин:

Змістовий модуль 1. Загальні засади педагогіки. Історія педагогіки. Вікова педагогіка. Теорія і методика виховання

- Скласти три педагогічні ситуації та запропонувати шляхи їх розв'язання.
- Створити тестові завдання на тему «Методи науково-педагогічного дослідження».
- Виконати тестові завдання з теми «Історія вітчизняної та зарубіжної педагогіки».
- Придумати дві рольові гри, що виражають характерні особливості юнацького віку та періоду дорослості.
- Підготувати евристичну бесіду (6 запитань) на тему «Освіта майбутнього».
- Створити позитивну афірмацію, пов'язану із самовихованням.
- Скласти тестові завдання на тему «Закономірності і принципи виховання» (6 запитань – із вибором однієї відповіді, 6 – на встановлення відповідностей).
- Підготувати презентацію на тему «Напрями виховання».
- Підготувати ораторську промову на тему «Якості успішного (-ї) студента (-ки) сучасного вузу».

Змістовий модуль 2. Теорія освіти і навчання

- Придумати три конфліктні ситуації на занятті між викладачем і студентом та запропонувати ефективні шляхи їх розв'язання.
- Придумати дві рольові гри, що презентують ефективну співпрацю викладача й студента.

Напря́м 3

«Досвід застосування та перспективи впровадження інновацій у вищій школі»

- Написати 6 умовиводів на основі осмислення проблеми відвідування студентами занять.

- Зробити виписки з державних нормативних документів, що визначають зміст освіти.

- Дібрати 5 інтерактивних форм і методів навчання для вивчення теми «Сучасний менеджмент».

- Підготувати презентацію про одну з інноваційних технологій навчання: технологія індивідуалізації процесу навчання (А. Границька, В. Шадріков), ігрові технології навчання (Й. Гензерг), інтегровані технології (П. Ердієв), мультимедійні технології.

- Створити опорну схему на тему «Форми оцінювання в сучасних навчальних закладах».

- Підготувати презентацію про будь-яку авторську українську школу: І. Захаренка, М. Гузика, М. Чумарної.

- Скласти порівняльну таблицю «Система освіти в США, Великобританії, Франції, Німеччині, Японії, Польщі».

Отже, цікавий зміст завдань, надання індивідуальних і групових консультацій для їх виконання, усний і письмовий контроль, заохочення у вигляді оцінок, систематична конструктивна співпраця викладача й студентів у процесі перевірки результатів самостійної роботи вдома сприяє формуванню позитивної навчально-пізнавальної мотивації студентів до вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка».

Список використаних джерел

1. Клименко Н. Формування мотивів навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів гуманітарного профілю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Н. Клименко; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. — Луганськ, 2005. – 20 с.

2. Скаткин М. Н. Активизация познавательной деятельности учащихся в обучении / М. Н. Скатки. – М. : АПН РСФСР, 1965. – 48 с.

3. Фурман О. Проблема активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів [Електронний ресурс] / О. Фурман. – Режим доступу: http://pedagogika.at.ua/_fr/11/9347508.rtf. – Назва з екрану.